

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН ПРАЦІВНИКІВ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

Сергій Олександрович ЛАШУТІН,

*аспірант кафедри публічного та
приватного права юридичного
факультету Східноукраїнського
національного університету
імені Володимира Даля*

Враховуючи таку важливість та незамінність праці як суспільної цінності, яка перебуває під підвищеним правовим захистом, держава одним із пріоритетних напрямів своєї діяльності визначає гарантування безпечних та здорових умов праці, забезпечення рівноправності у реалізації своїх трудових прав усіма членами суспільства. Задля досягнення наведеної мети одним із ключових інструментів виступає саме розробка, запровадження, удосконалення нормативно-правового забезпечення трудових відносин усіх категорій працівників. Тому дослідження стану нормативно-правового забезпечення трудових відносин працівників прокуратури України є важливою науковою задачею.

Визначаючи ключове поняття «нормативно-правове забезпечення трудових відносин працівників прокуратури України» звернемо увагу на сформульовані у доктрині подібні та суміжні поняття. Наприклад, «нормативно-правове регулювання» та «механізм правового регулювання».

«В.Д. Ткаченко та Є.Б. Ручкін зазначають, що правове регулювання може бути охарактеризоване як здійснюваний за допомогою юридичних засобів процес упорядкування суспільних відносин з метою забезпечення певної сукупності соціальних інтересів, які вимагають правового гарантування» [1, с. 207-208]. «На думку О. М. Мельник, правове регулювання – це здійснюваний усією системою юридичних засобів державно-владний вплив на суспільні відносини з метою їх упорядкування, закріплення, охорони та розвитку» [2, с.5; 3, с. 124]. «С. А. Савенко наголошує, що у теорії права правове регулювання розуміється як вплив на суспільні відносини, який може мати функціональний, управлінський характер тощо. Такий підхід цілком характерний і для правового регулювання негласних слідчих (розшукових) дій, що підтверджується позицією значної кількості науковців» [4; с. 197; 5, с. 141-145].

Щодо визначення механізму правового регулювання, то О.М. Калашник його визначає як «систему правових засобів, організованих у певній послідовності та спрямованих на впорядкування, регулювання, закріплення, розвиток і вдосконалення цивільних відносин на підставі основоположних принципів права» [6, с. 144].

На наш погляд, поняття нормативно-правового забезпечення поєднує у собі правові ознаки обох понять, що розглядалися вище. Адже за тлумач-

ним словником поняття «забезпечення» визначається у таких значеннях, як «задоволення когось, чогось у якихось потребах, створення надійних умов для здійснення чого-небудь; гарантування чогось: забезпечення промисловості енергоносіями, забезпечення міцного миру. 2. Матеріальні засоби до існування: матеріальне забезпечення, пенсійне забезпечення, соціальне забезпечення»[7].

Забезпечення – це створення умов для функціонування трудових відносин працівників прокуратури, їх охорони, захисту прав та свобод їх учасників тощо. Поряд з тим, на нашу думку, поняття нормативно-правового забезпечення трудових відносин працівників прокуратури не слід ототожнювати з поняттям правового механізму забезпечення трудових відносин працівників прокуратури. Адже розкриваючи поняття механізму правового забезпечення доцільно говорити про багатоеlementне явище, яке вміщує у як власне норми права, так і правореалізаційну і правозастосувальну складову, а також інституційну складову, принципи, відповідальність тощо.

Крім того, визначаючись із дефініцією поняття «нормативно-правове забезпечення працівників прокуратури України», слід врахувати, що категорія «працівники прокуратури України» не є однорідною за своєю природою.

Аналізуючи чинне законодавство, можливо виокремити такі категорії осіб, які можуть бути віднесені до працівників прокуратури, як власне прокурори та особи, які здійснюють організаційно-правове забезпечення діяльності прокуратури. Відтак, «власне прокурор» – це особа, яка відповідає вимогам, визначеним статтею 27 Закону України «Про прокуратуру», та у порядку, передбаченому розділом V означеного Закону, пройшла добір та призначена на посаду прокурора, до чіх повноважень віднесена безпосередня реалізація функцій та завдань органу прокуратури, що передбачені Конституцією та законами України (підтримання державного обвинувачення в суді; представництво інтересів громадянина або держави в суді; нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство; нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян [8]). Серед «власне прокурорів» можливо виокремити такі дві категорії, як керівники органу прокуратури та їх заступники (прокурори, які також наділені адміністративно-розпорядчими повноваженнями стосовно органу, який вони очолюють: Генеральний прокурор, перший заступник Генерального прокурора, заступник Генерального прокурора, заступник Генерального прокурора – керівник Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, перший заступник керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури та інші керівники) та прокурорів прокуратур.

Особи, що здійснюють організаційно-правове забезпечення діяльності прокуратури, - це державні службовці органів прокуратури, чий правовий статус, вступ на посаду та проходження державної служби регулюються чинним Законом України «Про державну службу» у системному застосуванні із Законом України «Про прокуратуру», трудовим законодавством, інши-

ми підзаконними нормативно-правовими актами. Серед них, наприклад, особи, що займають посади у відділах організаційного та правового забезпечення; кадрової роботи та державної служби; режимно-секретної частини; ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань та інформаційно – аналітичної роботи; головні спеціалісти з питань інформаційної політики тощо.

Для цілей нашого дослідження, зауважимо, що розглядати поняття нормативно-правового забезпечення трудових відносин працівників прокуратури слід саме як сукупність нормативно-правових засобів для створення умов ефективного функціонування, охорони та розвитку трудових відносин працівників прокуратури. Тобто як сукупність нормативно-правових засобів упорядкування таких відносин.

Нормативно-правове забезпечення трудових відносин працівників прокуратури України за своєю правовою природою є міжгалузевим правовим інститутом, який характеризується неоднорідністю прийомів та способів правового регулювання, поєднання методів публічного та приватного права, поєднання імперативного та диспозитивного методів, пошуку оптимального співвідношення соціального партнерства, свободи у волевиявленні усіх сторін трудових правовідносин, та, разом з тим, жорсткої централізації, субординації у реалізації трудової функції (безпосереднього здійснення публічних повноважень).

Відтак, у структурі досліджуваного нормативно-правового забезпечення, як уже було зазначено вище, прослідковуються норми як адміністративного, так і трудового права. У певній мірі, оскільки сутністю досліджуваних правовідносин є саме трудові відносини та похідні (обумовлені) ними, то первинними та основними при дослідженні зазначеного інституту є норми трудового права, його принципи та вихідні ідеї. Поряд з тим, такі норми трудового права у їх взаємодії з нормами адміністративного права імперативного характеру піддаються певній видозміні, адаптуючись під правову природу службових правовідносин (відносин з реалізації державно-владних функцій). Проте трудо-правове регулювання еволюціонує у своїй взаємодії з положеннями публічних галузей права не втрачає свою сутність, та продовжує врегульовувати трудові відносини як такі, що характеризуються наступними особливостями: «1) праця юридично несамостійна, тобто така, що має місце у рамках визначеного підприємства, установи, організації (юридичної особи) або в окремого громадянина (фізичної особи); 2) не на основі власних засобів виробництва, а за рахунок коштів (капіталу) власника; 3) не на свій страх і підприємницький ризик, а шляхом виконання вказівок та розпоряджень роботодавця і під гарантовану оплату; 4) має місце виконання роботи певного виду (трудої функції); 5) трудовий договір, як правило, укладається на невизначений строк і лише у випадках, передбачених законодавчими актами, – на визначений строк; 6) здійснення трудової діяльності відбувається, як правило, у колективі працівників (трудої колективі); 7) має місце виконання протягом встановленого робочого часу певної міри праці (норм праці); 8) має місце отримання від роботодавця у встановлені терміни заробітної плати; 9) має місце

забезпечення роботодавцем гарантій у передбачених випадках; 10) участь роботодавця у фінансуванні соціального страхування працівника» [9].

Також нормативно-правове регулювання трудових правовідносин працівників прокуратури в Україні забезпечує унормування і похідних від трудових правовідносин. Серед яких: правовідносини із забезпечення професійної підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації, організаційно-управлінські правовідносини, правовідносини, що пов'язані із забезпеченням реалізації права на захист своїх професійних інтересів, охорони праці, вирішення індивідуальних спорів тощо.

Список використаних джерел:

1. Загальна теорія держави і права: підручник / за ред. М. В.Цвіка, О. В. Петришина. Харків: Право, 2009. С. 584
2. Мельник О. М. Правове регулювання та шляхи підвищення його ефективності : дис... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2004. 208 с.
3. Матвійчук А. Визначення адміністративно-правового регулювання у сфері забезпечення регуляторної політики. *Підприємництво, господарство і право*. № 11. 2018. с.121-124
4. Савенко С. А. Оперативно-розшукове забезпечення судового провадження: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2014. 219 с
5. Сербин Р.А. Окремі підходи до поняття адміністративно-правове регулювання. *Актуальні питання та перспективи використання оперативно-розшукових засобів у розкритті злочинів в умовах воєнного стану*: матеріали міжвідом. наук.-практ. конф. (Київ, 30 берез. 2023 р.). [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2023. 294 с.
6. Калашник О.М. Механізм правового регулювання цивільних відносин як об'єкт наукових досліджень: генеза та сутність. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 2 (14). С. 136–149
7. SLOVNYK.ME. Літературне слововживання. Забезпечення. URL: https://slovyk.me/dict/linguistic_norm/%D0%B7%D0%B0%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F
8. Про прокуратуру : Закон України від 14.10.2014 №1697-VII. *Голос України*. 2014. №206
9. Вишновецька С. В. Поняття, предмет, метод і система трудового права. Конспект лекцій з дисципліни «Трудове право та право соціального захисту». *Національний авіаційний університет*. 2018. URL: https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/36364/5/05_%D0%A2%D0%9F%D0%9F%D0%A1%D0%97_%D0%9A%D0%9B.doc